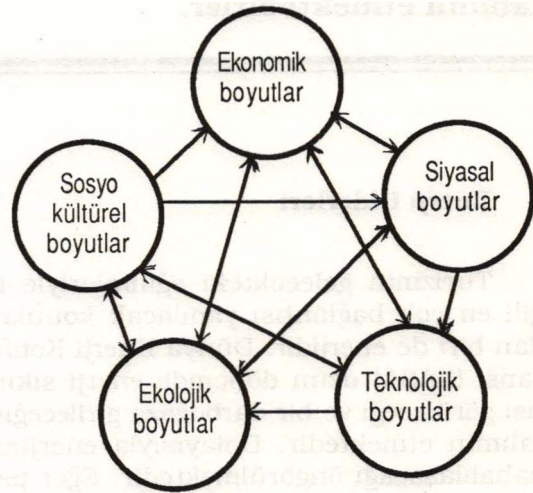

2000-2010 YILLARI İÇİN BOŞ ZAMAN YAKLAŞIMLARI VE TURİZM(*)

Markus SCHWANINGER

Bu çalışmanın amacı, öngörülen yıllar itibariyle turizm ve boş zaman etkinlikleri hakkında genel eğilimleri belirtmektir. Söz konusu edilecek olan, Avrupa'nın gelişmiş endüstri ülkeleridir. Burada amaç, bu süre içerisinde olabilecek gelişmelerin bir portresini çizmek değildir. Çalışmanın amacı, bu alanda araştırma yapacak planlamacılara, olabilecek değişimlerden çok, ortaya çıkabilecek koşulları açıklayarak yardımcı olmaktır. Bu nedenden dolayı, dönemi açıklayacak bütün öğeleri şu soruya yanıt arayarak incelemek yararlı olacaktır: "Gelecek yıllarda ilgili kurumlar, ilgili sosyal gruplar hangi kararları almalıdır?"

Konumuz; boş zaman ve turizm olduğuna göre aşağıdaki öğelerin durumları ve ilişkileri tek tek incelenmelidir.

Ekonomik Boyutlar

Gelecek üzerine araştırma yapan uzmanlara göre; ekonomik gelecek; büyük miktarlarda üretim, daha az çalışma saati, kentlerde nüfus artışı öngörülmektedir.

Turizm endüstrisinin azımsanamayacak bir şekilde büyüyeceği, yine aynı uzmanların varsayımları arasındadır:

- Dünya Turizm Örgütü (WTO) önümüzdeki 20 yıl için, sınır geçişlerinde (Tu-

Çev: Adnan HASTÜRK

H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı
Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı
Öğrencisi

(*) "Forecasting leisure and tourism Secenario projections for 2000-2010" *Tourism Management* December 1984

rızın için) yıllık %4.5 - % 5.5 arasında bir artış tahmin etmektedirler.

- İsveç Delph'deki uzmanların bir bölümü, bu bölge için yıllık % 3-3.5 dolayında bir turist artışı tahminlemektedirler. Bunun anlamı, 2000 yılında iki katı bir artış oluşmuş olacaktır.

- Herman Kahn, 2000 yılında turizmin dünyanın en büyük endüstrisi ve en önemli dışsattım sektörü olacağını öne sürüp, turizm harcamalarının beş katına çıkacağını hesaplamaktadır.

Dünya Turizm Örgütü (WTO) önümüzdeki 20 yıl için, sınır geçişlerinde (Turizm için) yıllık %4.5 - % 5.5 arasında bir artış tahmin etmektedirler.

Enerji Giderleri

Turizmin gelecekteki eğilimleriyle ilgili en çok bağlantısı yapılacak konulardan biri de enerjidir. Dünya Enerji Konferansı (IIASA) uzun dönemde enerji sıkıntısı görüleceği ve bir darboğaza girileceğini tahmin etmektedir. Dolayısıyla enerjinin pahalılaşacağı öngörülmektedir. Eğer petrol fiyatı bu şekilde artarsa, gelecekte şunlar oluşabilir:

- Özel ulaşım araçlarından, toplu taşıma araçlarına hızlı bir geçiş olacaktır.
- Kısa mesafeli uçuşlar yerine, uzun mesafeli uçuşlar tercih edilecektir.
- İş gezileri yerini, uydu aracılığıyla iletişime bırakacaktır.
- Fazla kazançlı olmayan iç hat uçuşları yerini çok hızlı trenlere bırakacaktır.

Böyle bir durumun 1980'li yıllar için ortaya çıkacağı tahmin edilmekteydi. Bu şekilde bir enerji türü fiyatı için yıllık %

6-8 arasındaki artış söz konusu edilirse, önümüzdeki 20 yıl için fiyatları ikiye katlanacaktır. Böyle bir sonuç, turizmi olumsuz yönde etkiler.

Arz ve Talep

Seyahat olgusu endüstrileşmiş ülkelerde fark edilir bir şekilde artış göstermesine karşın, dünya bazında turizm piyasası, alıcının piyasası durumundadır.

Arz açısından bakılacak olursa, bu alıcının pazarına girebilmek için, kâr payı gittikçe azalan geleneksel konaklama işletmeciliğinden çıkıp, ürün çeşitlendirilmesine gidilip; tatil klüpleri, parkları, köyleri gibi talep artışı sağlayacak etkinliklere gitmek kâr getirecektir.

Eğer ileride herhangi bir kısıtlama söz konusu olursa; Almanya ve Avusturya'da yapılan anketler halkın ilk tasarruf eğilimlerinin tatil ve gezilerini kısıtlamak olduğunu ortaya koymuştur.

Buna karşın İsviçre'de tatil kısıtlaması, mücevherat, giyim, radyo ve TV araçları, mobilya gibi tüketim harcamalarının arkasından gelmektedir.

Sosyo-Kültürel Boyutlar

Stanford Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan ve birçok ülkeyi kapsayan geniş kapsamlı bir araştırma; insanların dışa dönük bir yaşam tarzından, içe dönük bir yaşama doğru bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Buna koşut olarak değer yargıları da değişmektedir.

Böylece kitle turizminin sınırları, yalnızca sayısal olarak değil, niteliksel bir açıdan da anlaşılabilir hale gelmiştir.

Aşağıdaki eğilimler uzun bir dönem içinde göz önüne alınmalıdır:

- Giderek artan bir farklılaşma ve talepte çoğalma, grup turizminden, bireysel seyahatlere doğru olan bir değişim karşısında, standart olmayan hizmet paketlerine olan gereksinimin artmasına neden olacaktır.

Bireysel yaklaşım olgusunun bağlı bulunduğu unsurlar şunlardır;

- Kendi kararını verme, kendi işini yapma duygusu.
- Doğaya dönme, deneyim kazanma istemi, aktif uğraşılarda bulunma istemi.
- Standart yaşama karşı oluşan duyarlı artış.
- Daha çok yabancı kültürleri keşfetmek için ciddi atılımlarda bulunarak kendini doyuma ulaştırma isteğindeki artış.

Turizm hizmetlerini hazırlayanlar da, doğrudan müşterinin sorunlarına ve tatillerini diledikleri gibi biçimlendirme şansını sağlamaya yönelik hizmet paketleri sunmalarında giderek artış görülecektir. Macera tatilleri ve sağlık turizmi popüler olacaktır. Ayrıca, ulaşımında basitlik ve doğaya dönüş etkinlikleri belirgin bir artış gösterecektir.

Ekolojik Boyutlar

İnsanoğlunun ve doğanın aynı kaderi paylaştığı görüşü, birçok noktada tutucu bir yöne doğru gitmektedir.

Bugün, halkın çevreye bakışında bir uyanma görülmektedir. Turistik yörelerde yaşayan yerli halktan bir bölümü, gerçekçi stratejiler ortaya koyarak bağımsızlıklarını ve kendi çevrelerini koruyabilmek için turistlere karşı direnme göstermektedirler.

Planlama işini üstlenen yetkililerin bu hassas dengeleri koruyabilmek için; yerel halkın bu düşüncelerine saygı duyarak, planlama için hazırladıkları bu prosedürleri tanımlayarak, bunların uygulanacağını açık seçik belli etmeleri gerekmektedir. Gelişimin, hem çevrenin hem de halkın isteklerine uygun olmasına özen göstermesi gerekmektedir. Ancak, bir çok bölgeye tahribat ve yıkımlar açısından bakılacak olursa, çok geç kalındığı görülecektir.

Stanford Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan ve birçok ülkeyi kapsayan geniş kapsamlı bir araştırma; insanların dışa dönük bir yaşam tarzından, içe dönük bir yaşama doğru bir eğilim gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Teknolojik Boyutlar

Teknolojik gelişmeler, özellikle teknolojinin yeni oluşturulduğu alanlarda ciddi etkilere sahip olmaktadır. Bu, boş zaman etkinlikleri, iletişim, veri alışverişi ve büro makinaları teknolojilerini birbirine yaklaştırmaktadır.

Yeni teknolojiler, satış sistemlerinde artışlara neden olurlar. Günümüzde kullanılan dağıtım kanalları komplikasyonlara yol açarak, yeni ekonomik birleşmelere neden olacaktır; bu yeni oluşumlar turizm alanında sert rekabetlere yol açacaktır.

"Roma Klübü"nü hazırladığı raporda mikro elektronığın personel istihdamında bir durgunluğa neden olacağını belirtmekte. Ancak konumuzu oluşturan bir çok iş kolunda (konaklama, hava ulaşımı, karayolu ulaşımı vb.), mikro elektronik alanındaki gelişmeler, istihdam açısından diğer sektörlerdeki kışkırtmalara karşın olumlu bir etkisi olacaktır.

Siyasal Boyutlar

Boş zaman etkinlikleri üzerinde yerel yönetimlerin etkisi artmaya devam edecektir. Sosyal hakların kazanımı ve sendikal etkinliklerin gücü, çalışma saatleri üzerindeki azalmalara neden olacaktır.

Tam istihdamın sağlanması için verilecek firelerden en önemlisi boş zamandır. Bu tür politikalar (İstihdam sağlamaya

yönelik olan), boş zamanların değerlendirilmesi için de yeni kararlar alarak özendirilecektir. Özellikle duyarlı kamuoyu sayesinde ortaya çıkan çevreciler, siyasal önlemlerin alınmasında etkili olmaktadır.

Bugün, halkın çevreye bakışında bir uyanma görülmektedir. Turistik yörelerde yaşayan yerli halktan bir bölümü, gerçekçi stratejiler ortaya koyarak bağımsızlıklarını ve kendi çevrelerini koruyabilmek için turistlere karşı direnme göstermektedirler.

SONUÇ

Kuşkusuz yukarıdaki yanıtlandırılan konular, planlamacıların cesaretlerini artırıcı niteliklere sahiptirler. Bu veriler planlamacılara en büyük yardımı sağlayacaktır. Elbette ki, oluşturulan bu yaklaşımlar trende bağlıdır. Gerçekçi varsayımlar üzerine dayandırılan bu senaryo hiç bir zaman bireysellik arz etmemektedir.

Geçmişte planlar genellikle çok kısa dönemli ve sınırlı bir biçimde yapıldı. Aynı zamanda içiçe giden çift karekter de

taşırdı. Bunlar istenmeyen sonuçları yaratan planlardı. Dönüşü zor olan, ekonomik ve sosyal olumsuzluklara neden olur ve özellikle de doğada büyük tahribatlar gösterirlerdi.

Bu bilgiler ışığında, gerçekten sorumlu bir boş zaman ve turizm sektörü planlamacısı, aşağıda özetlediğimiz unsurlardan etkilenebilir.

İntegral Planlaması:

Yapılacak bu planlar, birçok değer açısından ölçümünü ve ilişkisini ortaya koyan matematiksel ifadeler taşıyan, disiplinler arası etkileşimi ölçen ve ortadan kaldırmaya çalışan planlardır. Bu planlar, ekonomik, siyasal, ekolojik, sosyal ve çevre uyumu arasındaki ilişkileri ve etkileşimi ölçerek, geri dönüşü mümkün kılan planlardır. Özellikle, disiplinler arası bir sektör olan turizmin bu tür çalışmalarına gereksinimi kaçınılmazdır.

Uzun Dönemli Düşünme:

Sektörün yapısının birçok unsuru içermesi, (çevre ekoloji, sosyal yapı. vs.), uzun vadeli planlara gereksinim duyulmasına neden olmaktadır. Uzun dönemli düşüncelere, günümüz envanter planlarında yer verilmemekte ve insanın doğaya olan borcunu ödemedeki maliyeti artırıcı (kısa dönemde) yatırımlara itmektedir.

Tutarlılık:

Yukarıda sunulan unsurların gerçek uygulamaları, bütün süreçler içerisinde sözü edilen planlarda yer alması, planların başarısını ortaya koyacaktır. Karar verici bilimler bu planları pratiğe geçirmek durumunda olmalıdır. □